



Gjøvik kommune
Tjenesteområde Skole

PLAN FOR ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ FOR ALLE ELEVER I GJØVIK KOMMUNE og SNERTINGDAL SKOLE

Gjelder fra 01.08.19 (revidert 1.10.20)





Innhold

Innledning	s. 2
Definisjoner	s.4
Kommunens bakgrunnsforståelse for mobbing	s. 5
Forebyggende og holdningsskapende arbeid	s. 5
Lokale tiltak ved Snertingdal skole	s. 7
Aktivitetsplikten - avdekking og håndtering av krenkende atferd	s. 9
Tydeliggjøring av aktivitetsplikten i Gjøvikskolene	s. 7
Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing	s. 11
En modell for det systematiske arbeidet for skolemiljøet	s. 13





Innledning

Alle elever i Gjøvik kommune har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (§9a-2). Elevene skal oppleve tilhørighet og inkludering. Dersom noen utsettes for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold, rasisme eller utestenging, har skolen plikt til å sette i gang tiltak for å stoppe dette. Det er nulltoleranse mot mobbing og krenkende atferd (§9a-3).

Planen beskriver de tiltak som er felles for alle Gjøvikskolene, samt tiltak som legges vekt på i arbeidet for å sikre et trygt og godt skolemiljø for alle elever ved den enkelte skole.

Planen bygger på:

1. Opplæringsloven, Kap 9A

Fra Opplæringsloven § 9 A-2. «Retten til eit trygt og godt skolemiljø:
Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

2. Rundskriv: Skolemiljø Udir-3-17

Informasjon om hva skolen skal gjøre hvis en elev ikke har det trygt og godt på skolen, og om elever og foreldres mulighet til å melde saken til fylkesmannen.

3. Læreplanverket for Kunnskapsløftet med Overordnet del

Overordnet del 3.1 «Et inkluderende læringsmiljø :
Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle.»

4. Grunnloven § 104

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og utvikling. Ved avgjørelser som berører barn, skal **barnets beste** være et grunnleggende hensyn. **Barn har rett til vern om sin personlig integritet**. Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.»



5. FN s barnekonvensjon, artikkel 3 og 12

«Handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal først og fremst ta hensyn til barns beste.»

«Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.»

6. Relasjonsmodellen i Gjøvik kommune

«Relasjonsmodellen skal hjelpe de profesjonelle til å utvikle egen relasjonskompetanse i refleksjon sammen med kollegaer/leder.»

7. Kvalitet gjennom tverrfaglig samarbeid, strategisk plan for sektor Oppvekst i Gjøvik kommune 2018-2024

«Vi tilstreber at alle tjenestene skal oppleve det som naturlig, selvfølgelig og legitimt å samarbeide på tvers og slik finne gode faglige løsninger til barns og familiers beste».

Planen omhandler elevenes psykososiale miljø og bygger på følgende prinsipper

Forebyggende og holdningsskapende arbeid (§ 9a-3) Nulltoleranse og systematisk arbeid	Det kontinuerlige og systematiske arbeidet som gjøres på skolene for at elevene skal trives og føle tilhørighet og for å forebygge krenkende adferd.
Aktivitetsplikten (§9a-4) Følge med og fange opp Gripe direkte inn Varsle Undersøke Sette inn tiltak og evaluere	Metoder og rutiner som skolen har for å avdekke at elever blir utsatt for krenkende ord eller handlinger Tiltak og rutiner for å håndtere og stoppe krenkende atferd mot andre



Definisjoner

Det er komplekst og problematisk å definere begrepet mobbing. Definisjonene vi gjengir er de som samsvarer best med kommunens elevsyn, og mobbeombudet, Fylkesmannen og Udirs føringer.

Mobbing er handlinger av barn og/eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og mulighet til medvirkning (Ingrid Lund, 2015).

Krenkende atferd. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. (Rundskriv 3-2017)
Utdanningsdirektoratets definisjon av krenkende atferd er å omtale noen negativt for å påvirke andre slik at det fører til at disse tar avstand, villet eller som direkte følge av, den negative omtalen.
Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9a, "Elevenes arbeidsmiljølov".

Utestenging betyr å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en har naturlig tilhørighet.

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre. Eksempelvis slåing, sparking, ta kvelertak osv.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, seksuell legning, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Digital krenkelse betyr at noen bruker internett, mobil eller e-post for å sende og spre ondsinnede meldinger eller bilder av en person/situasjon. Eksempelvis publisering av bilder.

Kilde: Utdanningsdirektoratet/regelverk/Ingrid Lund 2015



Kommunens bakgrunnsforståelse for mobbing

- I vår forståelse har mobbing utspring i mangel på trygghet og uløste konflikter.
- Vår definisjon på en konflikt er at to eller flere parter er i konflikt når den ene opplever seg hemmet eller irritert av den andre. Konflikter som får stå uhåndtert over tid kan ende opp som mobbesaker.
- Mobbing er et ledelsesproblem – hver enkelt voksen må ta tak og gå inn i konflikter og skape et trygt og godt læringsmiljø. Klikker og allianser dannes når voksne ikke tar på seg ledelsen/ lederskapet. Om voksne innfører straffeordning, vil frykt prege elevenes adferd, og elevene vil gruppere seg.
- Dialog er hovedtiltaket vårt. Gjennom dialogen hjelper vi elevene til å sette ord på det som skjer/ følelser, skaffe oss informasjon og komme fram til tiltak.

Forebyggende og holdningsskapende arbeid

Fra Opplæringsloven § 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid:

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.» (Oppl. loven)

Fokus på voksenrollen og den voksnes evne til å bygge trygge og gode klasse- og skolemiljøer er sentralt i det forebyggende arbeidet.

Forebygging og håndtering av mobbing kjennetegnes ved følgende fem

hovedområder:

1. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar og omsorg for sine egne personlige grenser og behov.
2. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å forstå og forvalte forpliktelsene i Opplæringsloven kapittel 9A på en likeverdig måte.
3. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar for at barnas personlige grenser og behov blir respektert.
4. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med foreldrene.
5. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med hjelpetjenestene når utviklingen stopper opp.



I Gjøvikskolene er det enighet om følgende strategier for forebyggende og holdningsskapende arbeid:

Dette gjennomføres på alle skoler hvert år:

- Krenkende atferd drøftes med de ansatte ved skolestart
- Det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø drøftes jevnlig i kollegiet
- Ordensreglementet gjennomgås i personalet og i klassene ved skolestart og gjøres kjent for foreldre
- Informasjon om elevenes skolemiljø og foresattes rettigheter gjøres kjent for foreldre
- Elevenes skolemiljø er tema på foreldremøter hvert år
- Gjennomgang av Relasjonsmodellen og verdigrunnlaget i personalet ved skolestart

I tillegg er følgende punkter felles for alle skolene:

- Tydelig og involvert skoleledelse
- Fokus på relasjonsbasert klasseledelse, der læreren er en tydelig, trygg og omsorgsfull leder av elevgruppa
- Fokus på likeverdig dialog og relasjonsbygging mellom voksen-elev og elev-elev som er preget av respekt
- Et nært og likeverdig samarbeid med foresatte som er preget av respekt jfr Relasjonsmodellen
- Elev-og foreldremedvirkning gjennom rådsorganene elevråd, FAU og SMU
- Tverrfaglig samarbeid med skolehelsetjenesten og andre hjelpetjenester
- Elevenes skolemiljø er et jevnlig tema i elevrådet og i klassene
- God kjennskap til Aktivitetsplikten
- Gjennomføring og oppfølging av undersøkelser vedr. elevenes skolemiljø. Funn i undersøkelsene drøftes og nødvendige tiltak iverksettes.
- Fadderordning i barneskolen
- Elevene har tilsyn fra voksne i undervisning, ved overganger og i friminutt.
- Trygg Oppvekst gjennomføres på alle skoler
- Lokale tiltak som fremmer sosiale ferdigheter, trygghet, inkludering og samhold på alle skoler



Lokale tiltak ved Snertingdal skole

I tillegg til det felles kommunale arbeidet for et trygt og godt skolemiljø for elevene, har vi lokale tiltak ved Snertingdal skole.

De lokale tiltakene skal på ulike måter bidra til utviklingen av den enkelte elevs sosiale kompetanse innenfor dimensjonene *empati, samarbeid, selvhevdelse, selvkontroll* og *ansvarlighet*. Økt sosial kompetanse hos den enkelte bidrar til et tryggere læringsmiljø for alle elever.

Gjelder for alle elever:

- Hver morgen blir elevene ønsket velkommen av lærere og fagarbeidere med et smil og håndvask før de går inn til klasserommet.
- Klassene har utarbeidet klasseregler med utgangspunkt i ordensreglementet.
- Mobilfri skole i skoletimer og friminutt.
- Friminuttene for 1.-4. tr, 5.-7. tr og 8.-10. tr har noen overlappende tidspunkter. Elevområder iht smittevern rødt, gult og grønt nivå.
- Inspeksjonen i friminuttene er godt bemannet og teamene har en plan for vikar ved fravær.
- Alle som har inspeksjon bruker vester. Det skal være enkelt for en elev å se hvor de voksne befinner seg.
- Den som har inspeksjon er spesielt oppmerksom på områder som er ekstra sårbare for konflikter (eks. ballbingen) og de ekstra sårbare elevene.
- Generelt fokus på å veilede elevene til å bruke språket positivt, event. korrigerer av krenkende språkbruk.
- Alle elever har faste plasser i klasserommet – jevnlig bytte plasser/læringspartnere – kontaktlærer ansvarlig.
- Læreren, event. fagarbeideren hvis den har delegert ansvar for en gruppe elever, har alltid ansvaret for å lage gruppe/læringspartnere i større og mindre samarbeid (elever skal ikke danne gruppe selv).
- Elevsamtaler minimum to ganger pr. år, oftere ved behov.
- Gode fasiliteter for aktiviteter utendørs i friminuttene (klatrestativ, husker, ballbinge, håndballbane mm).
- Tilbud om å snakke med helsesykepleier 2/3 dager pr uke.
- Tilbud om å snakke med miljøveileder hver dag.
- Bruk av verktøyet «klassetrivsel» for å kartlegge temaområdet knyttet til «trygt og godt skolemiljø».
- Nettvett – jevnlig opplæring av alle elevene (4.-10.tr) og alle foreldrene (1.-10.tr) i samarbeid med skolens politikontakt.
- Svømming er jevnlig tilbud for alle elevene.
- Minimum to faglige opplegg på tvers av alle trinn i løpet av skoleåret.



- Fasiliteter i nærområdet som innbyr til relasjonsbygging og miljøskapende aktiviteter: Kjenset, Bergshaugen, Sanna og Skumsjøen – bla mulighet for kanopadling.
- Markering verdensdagen for Psykisk helse om høsten.

Spesielt for 1.- 4. trinn:

- Ukentlig bruk av nærområdene som en læringsarena med ekstra fokus på det psyko-sosiale arbeidet.
- Felles arrangement i forbindelse med høytider.

Spesielt for 5.- 7. trinn:

- Trygg-oppvekst-grupper.
- Felles arrangementer: Julebord/påskelunsj/sanitetslunsj/grøt før jul.
- Kjenset – tilbud om «etter skoletid» en dag/uka/to timer.
- 6. tr: Mat og helse
- 7. tr: Leirskole
- 7. tr: Sjukamp med usk-trinnet

Spesielt for 8.- 10. trinn:

- Trygg-oppvekst-grupper.
- Fjelltur høst (skolen betaler buss).
- Tur for aking nedoverski vinter (overskudd fra arrangement betaler buss).
- Felles arrangementer: Julebord/påskelunsj/sanitetslunsj/grøt før jul.
- Kjenset – tilbud om «etter skoletid» en dag/uka/to timer,
- Sjukamp med 7. trinn.
- Felles prosjekter på tvers av trinn og fag, både ute og inne.



Aktivitetsplikten - avdekking og håndtering av krenkende atferd

Fra Opplæringsloven § 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø:

«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevene, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak (aktivitetsplan)»

Tydeliggjering av Aktivitetsplikten i Gjøvikskolene:

1. Den ansattes plikt til **å følge med** gjennom observasjoner, foreldrehenvendelser og mistanke (eks elev aleine i friminutt, blick og kroppsspråk (svarer ikke, reiser seg og går...), endrer adferd, en krenkende hendelse – slåsskamp, sms, nettmobbing).
2. Den ansattes plikt til **å gripe inn** umiddelbart og stoppe krenkelser.
3. Den ansattes plikt til **å varsle** skoleledelsen ved mistanke om krenkelser.
4. Den ansattes plikt til **å undersøke** gjennom samtaler og dialog med elev(er), observasjoner, dialog med foreldre.
5. Rektors plikt til **å varsle** skoleeier ved alvorlige hendelser/krenkelser.
6. Skolens plikt til **å sette inn tiltak**. Tiltak som logg, styrket tilsyn, dialog med alle involvertes foreldre, mm. Tiltak settes inn, følges opp og evalueres kontinuerlig. Dette skal dokumenteres skriftlig gjennom en aktivitetsplan.



Dette gjør Snertingdal skole for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd:

1. Følge med og fange opp	Egen rutine for tilsyn, mange voksne ute, observasjoner, elevsamtaler, utviklingssamtaler, loggsamtaler, info fra elever, foresatte, elevrådet, andre voksne og mer.
2. Gripe direkte inn	Hvordan det er grepet inn i den spesielle saken?
3. Varsle	Dialog med rektor, skjema fylles ut i EQS av den ansatte. Rektor varsler skolesjefen muntlig i alvorlige saker samt videreformidler vurdert alvorlighetsgrad i den varslede saken fra den ansatte.
4. Undersøke	Dialog, Klassetrivsel.no, (Spekter sosiogram), loggsamtaler (enkeltvis), gruppesamtaler, etc., tilsyn, observasjoner og mer.
5. Sette inn tiltak og evaluere	Tiltak varierer fra sak til sak. Loggsamtaler er et viktig tiltak, styrket tilsyn, observasjon, evtnt koble inn samarbeidspartnere som helsesøster, TFT, PPT og Barnevern.



Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing

	Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing:	Ansvar	Dokumentasjon
1.	PRAKTISERE AKTIVITETSPLIKTEN Skriftlig logg over hendelser føres forløpende	ALLE	Wordark kontaktlærer, faglærer, fagarbeider
2.	Undersøkelser og observasjon Dette settes i gang umiddelbart etter varslingskjema. Rektor informerer ledergruppa, miljøterapeut, kontaktlærere og event. sostverr	Rektor og/eller delegert til kontaktlærer, miljøterapeut og inspektør, avhengig av hvem som er tilgjengelig	Varslingskjema i EQS og aktivitetsplan
3.	Samtaler med eleven som opplever seg krenket Dette for å skaffe informasjon og gi støtte. Skolen skal sikre at elevens egen subjektive opplevelse kommer fram.	«	Notat fra samtale Elevmappe websak x-dokument
4.	Samtale med eleven som krenker Er det flere som plager, snakkes det med én om gangen. Gjøre avtaler om oppfølging.	«	Notat fra samtale Elevmappe websak x-dokument
5.	Samarbeidsmøte med foresatte til eleven som opplever seg krenket Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	«	Referat Elevmappe websak x-dokument
6.	Samarbeidsmøte med foresatte til krenker Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	«	Referat Elevmappe websak x-dokument



7.	Evaluering av tiltak i aktivitetsplanen i samarbeid med foresatte og elever i samarbeidsmøter.	«	Referat Elevmappe websak utgående dokument
8.	Sanksjoner/konsekvenser Sanksjoner må være i tråd med ordensreglementet. Skolene må dokumentere bruk av sanksjoner. Skolen må vurdere om det skal fattes egne enkeltvedtak hvis sanksjonen er inngripende.	Rektor	Referat Elevmappe websak utgående dokument
9.	Dersom krenkende atferd ikke opphører skal andre eksterne parter inn i saken. Med andre instanser menes for eksempel PPT, TFT , helsesøster, BUP, barnevern, politi.	Rektor	Referat Elevmappe websak utgående dokument
10	Hvis det er voksne ved skolen som krenker elever, kan dette bli en personalsak. Alle voksne har plikt til å varsle rektor ved avdekking av at ansatt plager elev. Hvis det er en skoleleder som krenker, skal varslingen gå direkte til skolesjef.	Rektor/ skolesjef/ HR-sjef	Referat og rutiner i kommunen som omhandler personalsaker.

DET SYSTEMATISKE ARBEIDET FOR SKOLEMILJØET

DETTE GJØR SNERTINGDAL SKOLE FOR Å OPPFYLLE AKTIVITETSPLIKTEN, jf. OPPLL. § 9 A-4:

